ipsum impositum reperitur pro delictis superiorum; *cap.*
Non vobis, *de Sponsal. c.* Sane 2. *de offic. deleg. c.* Ubi
periculum, §. Præterea *in* 6. *c.* Si sententia, *de sentent.*
43 *excom. in* 6. Hac potissima ratione, quia subditorum pœ-
na redundat in Dominum, & rectorem & subditorum
clamoribus facilius domini expergiscuntur, & videmus
plurimis exemplis in sacra scriptura id factum, quia pro
peccato Davidis interfectus fuit populus, & alia multa si-
milia sunt compilata, *in cap.* Ecclesia, *caus.* 1. *q.* 4.
44 Bannum à communitate publicatum, ne quis accedat
ad molendum in molendino pertinente ad mensam archi-
episcopalem, est invalidum, & revocandum, prout Sac.
Cong. revocavit, & jussit revocari, ac cassari à commu-
nitate una cum aliis actis secutis, & hujusmodi actum re-
vocationis transmitti ad Sac. Cong. Immunit. *in Firmana*
45 7. *Septemb.* 1638. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 7. Banna lai-
calia circa amotionem, ut dicitur *de tavolati* è domibus,
seu apothecis non ligant bona ecclesiarum, & ecclesias-
ticorum; si autem adsit publica utilitas, provideri pote-
rit ab Episcopo; Bojanen. 10. *Maji* 1630. *lib.* 3. *dec. Paul.*
pag. 89. In Banno laicali inhibente, ne extra domus noc-
turno tempore quis permaneat, non comprehenduntur
personæ ecclesiasticæ, & quatenus istæ in banno expri-
mantur, omnino est revocandum; Gravin. 23. *Julii* 1649.
46 *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 20. Bannum editum de ordine mi-
nistrorum regiorum Neapolis ab officialibus civitatis
Aquilanæ ordinans carceribus mancipari laicos donatio-
nes, vel contractus fraudulentos ineuntes cum ecclesias-
ticis in præjudicium civitatis, & non excarcerandi, nisi
soluta gabella; item inhibens emi vinum à personis exemp-
tis, & prohibens ministris civitatis concedere ecclesiasti-
cis majorem franchigiam illa, quæ fuit taxata à Camera
regia, tamquam læsivum Immunitatis, & Jurisdictionis
ecclesiasticæ, est revocandum, & de facto, *die* 31. *Octo-*
bris 1664. per dictos officiales de ordine ministrorum re-
giorum Neapolis fuit revocatum publice ad sonum Tubæ;
Aquilana 18. *Novemb.* 1664. *lib. decr. Rocci, pag.* 591.
47 Bannum publicatum per ministros communitatis, quo
prohibetur manuteneri in exemptione ecclesiasticos à ga-
bella vini, omnino revocari curet Episcopus; *Bituntina* 6.
Octobris 1671. *lib.* 1. *decr. Altovit. pag.* 742. Quoad ban-
na, edicta, & ordines curiæ secularis Fanen. Sac. Cong.
48 resolvit ut infra. 1. Curia secularis non potest prohibe-
re, ut dicitur, *a' Pescivendoli*, ne vendant pisces ec-
clesiasticis, antequam sint appretiati à curia seculari, &
consequenter neque carcerare contravenientes, nec de-
clarare, quod ecclesiastici debeant stare ad pretium im-
49 positum piscibus à laicis. 2. Curia secularis non potest
coarctare ecclesiasticos ad venditionem proprii frumenti
juxta taxam, & pretium impositum à laicis, nec moles-
tare laicos ementes ipsum frumentum ab ecclesiasticis.
50 3. Curia secularis non potest obligare ecclesiasticos ad
accipiendam licentiam à foro laico pro extractione grano-
rum cum solutione unius Julii, sed si ecclesiastici acci-
51 piant hanc licentiam, gratis eis dandam esse. 4. Curia se-
cularis non potest prohibere colonis ecclesiasticorum, ne
amoveant, ut dicitur, *le Covate del grano* absque licen-
tia fori laici, concedenda cum solutione unius Julii.
52 5. Curia secularis non potest extendere bannimenta pro
consignatione messis ad ecclesiasticos, sed mens Sacræ
Congregationis est, quod debeat fieri in cancellaria epis-
copali; Fanen. 21. *Martii* 1673. *lib.* 1. *decr. Altovit.*
53 *pag.* 785. Bannum curiæ legationis inhibens, & sibi re-
servans venationem, non comprehendit, nec afficere po-
test ecclesiasticos; *Ravennaten.* 27. *Martii* 1696. *lib.* 2.
54 *decr. Vallem. pag.* 15. Bannum laicale super assertis con-
tractibus simulatis cum ecclesiasticis est abolendum per
Locum tenentem; Ruben. 11. *Aprilis* 1690. *lib. decr.*
Martell. pag. 599. Bannum laicale revocetur, & abolea-
rit in forma, qua fuit publicatum, deinde absolvi pote- 55
rit ea forma ecclesiæ Baroncellus, qui illud promulgavit,
etiam cum potestate subdelegandi; Neocastren. 21. *Au-*
gust. 1694. *lib.* 1. *decr. Vallem. pag.* 140.
* Bannitus propter homicidium non gaudet immuni- 56
tate ecclesiastica in statu ecclesiæ, sive laicus, sive cle-
ricus; Benedictus XIV. *tom.* 1. *constit.* 88. *incip.* Aliàs,
in qua id extendit ad loca reipublicæ Locanæ, confirmans
constitutionem Clementis XII. *incip.* In supremo. Et 57
quod laici rei talis præmeditati homicidii non gaudeant
immunitate ecclesiastica ubique, jam statuerat Benedic-
tus XIII. *constit. incip.* Ex quo, § 6. uti adnotatum re-
peries *in verb.* Immunitas, *art.* 2. *num.* 130. Vide *ibi*,
ubi traduntur varia ad rem. *
☞ *Bannitos* (ait Antonius Matthei in lib. 48. Digest. 58
tit. 5. cap. 2. num. 2.) *si latine loqui voluerimus, sacros,*
& proscriptos nuncupabimus. Quamquam proscriptorum 59
quoque non unum genus. Proscriptus enim in libris nos-
tris, nominatim tit. eod. de Bon. Proscript. *& ille dici-*
tur, cujus bona expressim confiscabantur, damnatus cu-
jus bona tacite. Sequebatur enim facile pœnam capita- 60
lem bonorum publicatio. Hunc vero occidi non potuisse,
inde colligitur, quod civitatem quidem amittat, retineat
tamen ea, quæ sunt juris naturæ, & gentium, arg. L.
Deportatus 15. *ff.* De Interd. & Releg. *Eadem igitur* 61
fortuna utitur, qua exules & deportati, quos occidi non
potuisse, præterquam quod ex d. tit. de Interd. & Re-
leg. *constat; etiam* Lactantius lib. de orig. err. 2. cap. 20.
Exulibus, inquit, igne, & aqua interdici solebat. Ad- 62
huc enim videbatur nefas, quamvis malos, tamen ho-
mines capitis supplicio afficere. At sacer homo diceba-
tur, cujus anima Diis destinata erat. Et quia ad Deos 63
pervenire non poterat, nisi soluta corpore, ideo hominem
sacrum occidere fas fuit, uti Macrobius *docet. Ut Fes-*
tus, homo sacer is erat, quem Populus judicaverat ob
maleficium, neque fas erat eum immolari. Sed qui occi-
derat, parricidii pœna non tenebatur, nam lege tribuni-
tia prima cautum erat: Siquis eum, qui ex plebiscito
sacer sit, occiderit, parricida ne sit. Ea vero lege, qua 64
tribuni sacrosancti facti sunt, teste Dionysio, ita san-
citum fuit: Ne quis vi tribunum quasi privatum facere
cogito, neve cœdi, occidive jubeto. Qui adversus ea fe-
cerit, sacer esto, bonaque ejus Cereri sacra sunto, qui-
que eum occiderit, purus à cæde esto. His autem homi-
nibus Banniti similiores videntur; præterquam enim,
quod nemo tecto, nemo ope, consilio juvare eos possit,
etiam injuriis & libidini omnino exponuntur.
Monet Sorg. *Jurisprud. forens. tom.* 9. *cap.* 65. *nu-* 65
mer. 6. *& plur. seq.* hos, quos dicimus bannitos, jure
communi incognitos esse, idque quia eo jure, excepto
crimine læsæ majestatis, mortis sententia Reo absenti
decerni non poterat.
De eo quæri solet, an qui occiderit bannitum immu- 66
nis à pœna esse debeat, si bannum fuerit ipso jure nul-
lum? Distinguunt Interpretes, ut excusetur qui ignora-
vit, non excusetur, cui nullitas banni nota fuit. Ceterum, 67
si bannum fuerit iniquum, non tamen ipso jure nullum,
tam ignoranti, quam scienti remittendam esse pœnam te-
net Anton. Matthæi *ubi supra num.* 5.
Bannitus quando dici queat tacite restitutus? Num 68
bannitus hic tacite restitutus jus habeat successionis? Et
quid in bannito simpliciter tolerato? Vide Sorg. *Juris-*
prud. forens. tom. 9. *cap.* 65. *num.* 30. ☜ ❂

BAP-

❂ Principum Catholicorum visceribus inhærere expellendi potestatem è suis regnis vassallos, (Laici variis pœnis usque ad internectionem (1) afficiuntur) qui quietem publicam *Seditiosi* vocati, de aliisque criminibus considerationis redarguti evertunt, si aliter nequeunt eam consequi, est tam incontrovertibile, utpotè jure determinatum (2); nec dubii aliquid circa ecclesiasticæ personas jurisdictioni subjectas occurrit: quamquam negari unquam pos-

(1) Vid. *verb.* Infamia, & libellus famosus, *per tot.*

(2) *L.* 3. *tit.* 10. *p.* 2. Honrar, é amar, é guardar diximos en la ley antes de ésta, que debe el Rey á su pueblo, é mostramos en qué manera. Agora queremos decir, por qué razon debe esto facer. E para lo facer bien, entender conviene que demostremos la semejanza que fizo Aris-

BAPTISMUS.

ARTICULUS I.

Quoad Baptismi institutionem, divisionem, & necessitatem.

SUMMARIUM.

1 *Baptismus fuit à Christo institutus ante suam passionem, & mortem.*
2 *Adducitur instantia.*
3 *Solvitur talis instantia.*
4 *Affertur ratio ex institutione Eucharistiæ, & Presbyteratus.*
5 *Affertur alia ratio.*
6 *Baptismus est triplex, scilicet* Fluminis, Flaminis, *&* Sanguinis.
7 *Affertur definitio Baptismi* Fluminis.
8 *Affertur definitio Baptismi* Flaminis.
9 *Affertur definitio Baptismi* Sanguinis.
10 *Per hoc quod triplex sit assignatus Baptismus, non sequitur, quod tria sint Baptismi sacramenta.*
11 *Solus enim Baptismus Fluminis est sacramentum.*
12 *Baptismus autem Flaminis, & Sanguinis non sunt sacramenta.*
13 *In defectu tamen Baptismi Fluminis sufficit ad salutem Baptismus Flaminis, vel Sanguinis.*
14 *Affertur fundamentum de sufficientia Baptismi Flaminis.*
15 *Affertur fundamentum de sufficientia Baptismi Sanguinis.*
16 *Baptismus extra casum necessitatis est omnibus ad salutem necessarius necessitate medii.*
17 *Parvulis est necessarius necessitate medii in re, Adultis vero in re, vel in voto.*
18 *Quod adultis sit necessarius necessitate medii in re, vel in voto, docet expresse Tridentinum.*
19 *Baptismi fides non est simpliciter necessaria pro contrahendo matrimonio.*

Baptismus fuit à Christo institutus ante suam passio- 1
nem, & mortem, Scotus *in* 4. *d.* 2. *q.* 4. cum suis, & re-
centioribus passim; ratio est, quia *Joannis* 3. dicitur: *Post*
hæc venit Jesus, & discipuli ejus in terram Judæam, &
illic demorabatur cum eis, & baptizabat, ergo tunc jam
erat institutus Baptismus, nam usus Baptismi supponit,
aut continet ejus institutionem. Nec valet dicere, quod 2
Apostoli tunc baptizabant Baptismo Joannis: Non valet,
inquam, quia, ut ait Scotus *loc. cit.* cum S. Augustino
cap. 118. videntes discipuli Joannis discipulos Christi
baptizantes, conquesti sunt apud Joannem, quod ausi
sint baptizare, ut constat *ex Joannis* 3. Si autem baptizas- 3
sent Baptismo Joannis, nullam habuissent causam quere-
læ, quod Apostoli baptizassent, adeoque Apostoli bapti-
zabant Baptismo à Christo instituto, & non Baptismo
Joannis. Tum quia Christus ante suam passionem in ulti- 4
ma Cœna dedit Apostolis Eucharistiam, *Luc.* 22. & Or-
dinem Sacerdotii, ut expresse constat ex definitione Con-
ci-

---

possit à seculari jurisdictione exemptas esse (1): quapropter extra vassallorum nomen haud reputari queunt (2), debentque per consequens fidelitatem, & obedientiam, mandatis publicam tranquillitatem & utilitatem concernentibus, præstare (3); neque effugere possunt quæ vi tuitionis vassallorum dimanant, atque auctoritate æconomica, politicaque regiæ majestatis inseparabilia dignoscuntur (4). Reges, in temporalibus, à Deo, in terra tamquam ipsius Vicarios tractandos, est intelligendum (5): ita nihil mirum, si potestas privandi temporali residentia ex suis regnis Ec-

Aristoteles al Rey Alexandro en razon del mantenimiento del reyno, é del pueblo, é dice, que el reyno es como huerta, é el pueblo como arboles, é el Rey es señor de ella, é los oficiales del Rey (que han de juzgar, é han de ser oidores á cumplir la justicia) son como labradores: los ricos Omes é los Caballeros son como asoldadados para guardarla, é las leyes, é los fueros, é los derechos son como valladar, que la cerca. E los Jueces é justicias, como paredes é setos, porque se amparen que non entre ninguno á facer daño. E otrosí, segund esta razon dixo, que debe el Rey facer en su reyno, primeramente faciendo bien á cada uno, segund lo meresciese. Ca esto es asi como el agua, que face crescer todas las cosas, é de si adelante los buenos, faciendoles bien é honra. E taje los malos del reyno con la espada de la Justicia, é arranque los torticeros echandolos de la tierra, porque non fagan daño en ella::: *Reg. Decret.* 28. *Decembr.* 1748. *Ibi*: Y mando, que los contraventores, si fueren eclesiasticos seculares ó regulares, se extrañen luego de mis dominios, como inobedientes y perturbadores de la tranquilidad pública:::

(1) *L.* 4. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ibi*: Y mandamos, que les sean guardadas las leyes, que los Reyes nuestros progenitores dieron, é hicieron y otorgaron en favor de las iglesias y monasterios, Perlados, Clerigos, Religiosos, so las penas en ellas contenidas: é confirmamos y mandamos, que sean guardadas á las dichas iglesias y monesterios, Perlados, Clerigos y Religiosos, todos los privilegios, franquezas y libertades, y sentencias, buenos usos y costumbres, y mercedes, y donaciones, segun que las han y tienen. *L.* 4. *tit.* 1. *lib.* 3. *Ind.* Deseamos, que entre las jurisdicciones real y eclesiastica haya en las Indias toda paz y conformidad, porque de la discordia se siguen graves inconvenientes. Y encargamos y mandamos á los Virreyes, Presidentes y Oidores de nuestras reales Audiencias, que guardando las leyes de estos reynos de Castilla, y la 54. tit. 7. lib. 1. de esta Recopilacion, den todo favor y ayuda á los Arzobispos y Obispos, y á los otros Prelados para lo que conviniere hacer en sus ministerios::: *L.* 54. *tit.* 7. *lib.* 1. *ejusd. Ibi*: Que no impidan á los Prelados::: la jurisdiccion eclesiastica:::

(2) *Bull. S. D. Bened. XIV.* 6. *Sept.* 1757. *Ibi*: Que todos sus vasallos asi eclesiasticos, seculares y regulares, como legos de dichos reynos:::

(3) *Auct. Acord.* 4. *tit.* 18. *lib.* 9. *Ibi*: cuyas leyes, y reales resoluciones, respectivas á las cosas, y no á las personas que miran al bien comun, y mejor regimen de estos mis reynos obligan directamente á los eclesiasticos, como miembros del cuerpo politico, sin ofensa de su inmunidad::: *L.* 2. *tit.* 3. *lib.* 3. *Ind. Ibi*: Mandamos á todos los Gobernadores, Justicias, subditos y vasallos nuestros, eclesiasticos y seculares, de qualquier estado, condicion, preeminencia, ó dignidad, que los obedezcan y respeten como á personas que representan la nuestra:::

(4) Vid. *verb.* Alimenta *prope fin. L.* 38. *tit.* 3. *lib.* 1. §. 2. *Ibi*: Valiendome unicamente de la economica potestad, sin proceder por otros medios::: Vide *verb.* Clericus, *art. VI. in addit.*

(5) *L.* 5. *tit.* 1. *part.* 2. Vicarios de Dios son los Reyes cada uno en su Reyno, puestos sobre las gentes para mantenerlas en justicia, é en verdad quanto en lo temporal::: *L.* 1. *tit.* 13. *ejusd. Ibi*: E conoscer como el nome del Rey es de Dios, é tiene su lugar en tierra para facer justicia, é derecho é merced::: *L.* 14. *ejusd. Ibi*: é sobre esto dixo el Rey Salomon á los pueblos::: non olvidedes á los Reyes que tienen su lugar en tierra::: *L.* 15. *ejusd. Ibi*: E eso mismo dixo el Apostol San Pablo, que todo ome debe ser sometido á los Reyes, porque ellos son puestos por mano de Dios, é el poderío que han, del lo reciben. *L. fin. Ibi*: Onde non conviene al pueblo de guardar al Rey solamente del mismo, mas aun son tenudos de guardarlo dellos mismos, é de lo non matar. Ca el que lo ficiese, quitaria á Dios su Vicario:::

cilii Tridentini *ſeſs.* 22. *cap.* 1. *& can.* 2. ubi ſic definit: *Si quis dixerit, illis verbis; hoc facite in meam commemorationem, Christum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut non ordinaſſe, ut ipſi, aliique ſacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem ſuum, anathema ſit.* Non eſt autem credendum, hoc Chriſtum feciſſe ipſis Apoſtolis necdum baptizatis, adeoque Baptiſmo necdum inſtituto, cum hic ſit janua ad reliqua alia ſacramenta, & ſit primum novæ legis ſacramentorum primate inſtitutionis, & neceſſitatis, ut docet Concil. Florent. *in decreto unionis Latinor. & Armenor.* his verbis: *Primum omnium ſacramentorum locum tenet Baptiſmus, qui vitæ ſpiritualis janua eſt: per ipſum enim membra Chriſti, & de corpore efficimur eccleſiæ,* Et non ſuſcepto ipſo, non ſuſcipiantur alia ſacramenta, *ex cap.* Veniens 3. *de Presbytero non baptizato*: ibi: *Cum Baptiſmus ſit fundamentum omnium ſacramentorum, ante ſuſceptionem Baptiſmi, non ſuſcipiatur aliud ſacramentum, quoniam ubi fundamentum non eſt, ſuperædificari non poteſt*, & in ejus ſummario expreſsè dicitur: *Non baptizatus ordinari non poteſt, & ſi de facto ordinetur, non recipit Ordinis characterem, licèt crederetur baptizatus*: & *in cap.* 1. *ejuſdem tituli* ſic præciſe ſtatuitur: *Si quis presbyter ordinatus deprehenderit, ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & ordinetur.* Tum etiam quia eſt probabilis opi- 5
nio, quod Chriſtus propriis manibus baptizaverit ſuam Sanctiſſimam Matrem, ſanctum Petrum, & alios Apoſtolos, ſeu ſaltem quod S. Petrus à Chriſto baptizatus Baptiſmo Chriſti, alios poſtea Apoſtolos baptizaverit: Et quod Apoſtoli omnes fuerint baptizati Baptiſmo Chriſti hebetur in *cap.* Quando ab Hieroſolymis, *de conſecr. diſt.* 4. ibi: *Quando ab Hieroſolymis exiit Jeſus cum Diſcipulis ſuis in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, baptizabat non per ſe ipſum, ſed per diſcipulos ſuos, quos intelligimus jam fuiſſe baptizatos, ſive Baptiſmo Joannis (ſicut nonnulli arbitrantur) ſive quod magis credibile eſt, Baptiſmo Chriſti. Item reſpondit Dominus Petro, qui locutus eſt &c. ubi intelligitur, quod jam Petrus baptizatus fuerat*; & in *cap.* Si eos, *ead. diſt.* 4. *de conſecr.* ubi ſic dicitur. *Sed ipſos*, id eſt, *Apoſtolos, baptizatos eſſe per hoc nobis innoteſcere potuit, quando B. Petro Apoſtolo Dominus ait, qui lotus eſt &c.* adeoque Baptiſmus fuit à Chriſto inſtitutus ante ſuam paſſionem, & ante illud tempus, quo ipſe, & diſcipuli ejus baptizabant, *Joann.* 3.

Baptiſmus eſt triplex, ſcilicet *Fluminis*, *Flaminis*, 6
&

Eccleſiaſticos incorrigibiles, & inobedientes, quietemve publicam turbantes, eiſdem tribuatur (1); immo dum ſecularem juriſdictionem perturbant, vel impediunt (2), veluti ſi vocati, ut coram ſe compareant, prout tenentur, renuerint (3).

Non diſcrepant ab his diſpoſitionibus leges Indicæ (4): benè equidem advertitur (obſervantiam retinent peculiares Caſtellæ in idem directæ) dupliciter videri ſe in earum gerere determinationem: aliqueis in caſibus, Proregibus ad expulſionem eccleſiaſticorum, facultatem concedi, ut manu Prælatorum, Judiciſve eccleſiaſtici intercedente, effectum ſortiatur (5); in aliis totum negotium ipſiſmet Proregibus, tribunalibuſque ſuperioribus committi (6).

Perpenſis omnibus ſupradictis, ad minus ratione tuitivæ, & protectivæ aſſerendum venit, Reges Catholicos, facultatem è ſuis dominiis perſonas eccleſiaſticas eliminandi, & expellendi habere, quacumque etiam dignitate præfulgentes; qua de cauſa, cum excommunicationis pœna ingredi haud valeat, ubi quod præcipitur, juſtitia roboratur, proindeque careat materia (7), ideo nec imperantes, nec exequentes expulſionis decretum, videtur excom-

(1) *L.* 5. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ibi*: Ni ſean oſados por via directa, ni indirecta, pública ni ſecretamente de preſentar, ni intimar, ni publicar, ni afijar, ni aceptar bulas, ni reſcriptos, ni ſentencias executoriales, comiſiones y ſecreſtos, ni otras qualeſquier proviſiones que tocaren en qualquier manera á las dichas igleſias y moneſterios::: que ſon de nueſtro patronazgo real::: y ſi fueren eclesiaſticos por el miſmo pierdan la naturaleza y temporalidades que tuvieren en eſtos nueſtros reynos, y ſean habidos por agenos y extraños dellos::: *L.* 5. *tit.* 14. *lib.* 8. *Ibi*: Por ende mandamos, que los Obiſpos y Abades, ú otras qualeſquier perſonas ecleſiaſticas no ſean oſados de aqui adelante de eſcandalizar las ciudades, y villas y lugares::: y ſi lo contrario hicieren, pierdan la naturaleza de nueſtros reynos, y aſi como agenos de él no gocen de las temporalidades:::: *Vide ſup. num.* 2. *in fine.*

(2) *L.* 1. *tit.* 8. *lib.* 1. *Ibi*: No ſean oſados de perturbar la nueſtra juriſdiccion ſeglar, ni ſe entremetan á conocer ni proceder: ſalvo de injurias manifieſtas y notorias, que ſuelen ſer hechas á las igleſias ó moneſterios::: y ſi los tales Conſervadores lo contrario hicieren, por eſe miſmo hecho pierdan las temporalidades y naturaleza que en nueſtros reynos tienen y ſean habidos por agenos::: *Remis.* 2. *ejuſd.* Que los Jueces ecleſiaſticos no uſurpen la juriſdiccion real, ſopena de perder la naturaleza:::

(3) *L.* 65. *tit.* 5. *part.* 1. *Ibi*: Fueras ende ſi lo mandaſe el Rey venir ante ſí::: *L.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ibi*: Los quales, aunque Prelados, ſon tenudos de venir al llamamiento de ſu Rey::: *L* 13. *tit.* 3. *lib.* 4. *Ibi*: Quando algunos no vinieren al tercero llamamiento, ordenamos y mandamos que pierdan las temporalidades:::

(4) *L.* 9. *tit.* 12. *lib.* 1. *Ind* Rogamos, y encargamos á los Arzobiſpos y Obiſpos de nueſtras Indias, que ſiendo aviſados por los Virreyes ó Preſidentes que en ſus dioceſis hay algunos Clerigos *ſedicioſos, alborotadores, y de mala vida y exemplo*, y que conviene que no eſtén en la tierra, los caſtiguen, y con ſu parecer los echen de ella, ſin otro reſpeto que el que ſe debe al bien comun. *L.* 83. *tit.* 14. *ejuſd.* Mandamos á los Virreyes y Juſticias, y encargamos á los Prelados Regulares, que teniendo noticia de que algunos Religioſos eſtán fuera de ſus monaſterios, ó vagabundos de una provincia ó poblacion á otra, los hagan reducir á ſus monaſterios, habiendolos de ſus ordenes, y ſi no los hubiere, y anduvieren *diſcolos*, y ſin nueſtra licencia, y de ſus Prelados, los hagan ſalir de aquellas provincias::: *L.* 5. *tit.* 1. *lib.* 3. *ejuſd.* Rogamos, y encargamos á los Arzobiſpos y Obiſpos que no ſe entrometan, ni embaracen en coſa alguna tocante á la juriſdiccion real::: *Remis.* 2. *ejuſd.* Que ſe guarden las leyes de eſtos reynos de Caſtilla, que prohiben á los Jueces ecleſiaſticos uſurpar la juriſdiccion real. *L.* 1. *tit.* 10. *lib.* 1. *ejuſd.* Porque algunos Jueces ecleſiaſticos de las Indias han intentado uſurpar nueſtra juriſdiccion real::: Mandamos á nueſtras reales Audiencias que inviolablemente la hagan guardar en ſus diſtritos, y por ninguna manera conſientan lo contrario, haciendo cumplir y executar las leyes de eſtos reynos::: *L.* 145. *tit* 15. *lib.* 2. *ejuſd.* Porque los frutos y rentas epiſcopales ſe comprehenden debaxo de la pena de temporalidades, y por tales ſon habidos y tenidos, podrán las Audiencias ſecueſtrarlos quando los caſos lo pidieren, procurando que nueſtra juriſdiccion real ſe conſerve y reſpete::: *L.* 22. *tit.* 12. *lib.* 1. *ejuſd.* Encargamos á los Clerigos y Religioſos de nueſtras Indias, que ſiendo llamados por nueſtros Virreyes y Audiencias reales, vayan á los llamamientos que les hicieren ſin poner impedimento:::

(5) *Vid. prox. num.* 4.

(6) *L.* 84. *tit.* 14. *lib.* 1. *Ind.* Ordenamos y mandamos á nueſtros Virreyes y Audiencias reales de las Indias que tengan gran cuidado de informarſe y ſaber qué Religioſos de las Ordenes, que no tienen convento en las Indias, reſiden en ellas::: y averiguada la verdad á los que aſi ſe hallaren, hagan embarcar y venir á eſtos reynos en la primera ocaſion que ſe ofrezca:::

(7) Vid. *verb.* Abſolutio, *pag.* 26. *n.* 1. *in add. hiſp.*

7 & *Sanguinis.* Baptiſmus Fluminis eſt ſacramentum abſolutionis animæ à peccato, conſiſtens in ablutione hominis aliqualiter conſentientis, facta in aqua ab alio abluente, & in verbis certis ſimul ab eodem abluente cum debita intentione prolatis, Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 1. quæ definitio eſt eadem cum illa, quæ communiter traditur, quod Baptiſmus Fluminis ſit ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta forma verborum; & de hoc Fluminis Baptiſmo dicitur *Joann.* 3. *Venit Jeſus, & diſcipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis,*
8 *& baptizabat.* Baptiſmus Flaminis eſt contritio perfecta hominis cum voto, ſeu propoſito recipiendi Baptiſmum Fluminis in re, necdum receptum, & de iſto Baptiſmo legitur *Actorum* 1. *Vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non poſt multos hos dies.* Baptiſmus Sanguinis
9 eſt martyrium, ſeu perpeſſio mortis, vel cruciatus lethalis pro Chriſti fide, ſupplens defectum Baptiſmi Fluminis; & de hoc Baptiſmo dicitur *Marci* 10. *Poteſtis bibere Calicem, quem ego bibo, aut Baptiſmo, quo ego baptizor, baptizari?*

Per hoc tamen, quod triplex ſit aſſignatus Baptiſmus, 10
non ſequitur, ut notat Gloſſa *in cap.* Baptiſmi vicem *de* 11
conſec. diſt. 4. tria eſſe Baptiſmi ſacramenta, quia Baptiſmus Fluminis ſolum eſt ſacramentum, quia eſt unicus in eſſentia, & ſpecie atoma, juxta illud Apoſtoli *ad Epheſios* 4. *Unus Dominus, una Fides, unum Baptiſma*; quem locum de unitate ſpecifica interpretatur ibi Joannes Chryſoſtomus. Baptiſmus autem Flaminis, & 12
Sanguinis non ſunt ſacramenta, quia, ut dicit Gloſſa, *Non fiunt accedente verbo ad elementum*; ſed vicem tantum ſacramenti ſupplendo per cordis contritionem, vel Sanguinis pro Chriſti fide effuſionem, qua ſic, inquit Gloſſa, mundatur homo à peccatis per Pœnitentiam, vel Sanguinis effuſionem, ſicuti per lavacrum Baptiſmi.

Et quod in defectu Baptiſmi Fluminis ſufficiat ad ob- 13
tinendam juſtificationem, & ſalutem Baptiſmus Flaminis vel

communicationem incurrere, nec communitates, & oppida interdicto eccleſiaſtico ſupponi, immò, quamvis juſte ad excommunicationem procedatur, in Curia tamen madridenſi, interdictum pro triginta dierum termino, apponi nequit (1).

Id omne, quod contra immunitatem eccleſiaſticam dirigitur, cum prohibeatur (2): videtur poſſe aſſeverari, bannum ſeculare *ne quis in molendinum ad menſam archiepiſcopalem pertinens accedat*, haud publicandum venire; & ſi defacto expediatur, per ejus revocabitur ſuperiorem (3); tametſi in hoc doctrina ſit conformis, non deber hiſce in ditionibus teneri, eccleſiaſticas perſonas non comprehendi in banno inhibente, ne extra domum nocturno tempore, præcipue ſuis veſtibus nudati, maneant, ſonitu cymbali, vulgò *la Queda*, occurſo (4); neque dum donationes fiunt hiſce fraudulentæ de bonis laïcis, poterit ſuſtineri ſeculares donantes non eſſe carcerandos: detinendi quippe ſunt in vinculis uſquequo gabella perſolvatur (5); taxa, & appretiatio ad piſcium, & frumenti venditionem, à ſecularibus judicibus determinata, infringi ab eccleſiaſticis nequit (6); & quamvis inſuperhabeatur, ſi ad extractionem granorum debent aliquid pro licentia perſolvere, eos dictæ extractionis obſtringit prohibitio (7): ſicut generale bannum venationem, piſcationemque prohibens (8), & ceteram politiam reſpicientia (9).

(1) *Auct. acord.* 1. *tit.* 8. *lib.* 1. Al Miniſtro del Convento de la Trinidad ſe notificó un breve de la Santidad de Paulo III. para que no ſe pueda poner entredicho por término de treinta dias donde eſtuviere la Corte, y que alze y quite el que tiene pueſto; el qual obedeció, y en ſu cumplimiento dixo le alzaria, y quitaria. Vid. *verb.* Interdictum.

(2) *L.* 2. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ibi*: Dexen y conſientan libremente leer, y notificar, y cumplir las cartas, y mandamientos de los Jueces Eclesiáſticos, en lo que perteneſce á ſu juriſdiccion; y no ſean oſados de romper las tales cartas, ni los amenazar, ni prender, ni herir, ni hacer otros embargos á los que las lleven, porque eſto ſeria contra la libertad ecleſiáſtica, y qualquier que lo contrario hiciere, que incurra en la pena eſtatuida en derecho contra los que quebrantan la libertad de la igleſia::: *L.* 3. *ejuſd.* Ordenamos y mandamos, que ningunos Concejos, ni Señores de lugares no conſtringan, ni apremien á los Clerigos, igleſias, ni moneſterios que paguen, ni pechen, ni contribuyan pechos, ni pedidos, ni otros ſervicios::: Que les no prendan, ni hagan eſtatutos, ni ordenanzas, que les no lleven ofrendas, que les no labren ſus heredades:::

(3) *L.* 11. *tit.* 2. *ejuſd.* Ordenamos que los Duques, Condes, ni Marqueſes, ni otros qualeſquier Señores en ſus tierras, y ſeñoríos, ni de otra qualquier perſona de qualquier calidad y condicion que ſea en eſtos nueſtros reynos y ſeñoríos, no embarguen, ni tomen por fuerza, ni menoſcaben los bienes, y rentas, y derechos de los Perlados, y Cabildos, y fábricas, é igleſias, y moneſterios, y otras perſonas ecleſiáſticas, ni los eſtudios, y univerſidades de nueſtros reynos, ni contra ſu voluntad les tomen en arrendamientos ſus rentas, ni les impidan *que no las arrienden libremente*, ni ſobre ello ſe hagan eſtatutos::: porque todo eſto ſeria contrá la libertad ecleſiaſtica:::

(4) *L.* 9. *tit.* 3. *ejuſd.* Clerigos de Orden ſacra, ó Religioſos, ó Sacriſtanes que fueren hallados andando de noche deſpues de la campana de *Queda* por qualquier ciudad, villa, ó lugar ſin lumbre, é ſin traer hábito de Clerigo ó Frayle, que ſea preſo por nueſtros Alcaldes, é Juſticias del lugar donde aſi fuere tomados, é los lleven á ſus Perlados, ó Vicarios::: Vid. *ſup. verb.* Arma, *pag.* 230. *vers.* Reliquum eſt:::

(5) *L.* 11. *tit.* 10. *lib.* 5. Muchas perſonas, en fraude de no pechar, han hecho, y hacen donaciones, aſi á hijos Clerigos, como á Eſtudiantes::: por ende deſviando los tales fraudes y engaños ordenamos, que ſi alguno es pechero::: porque el derecho preſume, que lo hizo cautelosamente á fin de no pechar, ni contribuir, que la tal donacion, ó traſpaſamiento ſea ninguno de derecho, y que á mengua de los dichos bienes, la tal perſona que aſi hizo donacion de los dichos bienes, *ſea preſo ſu cuerpo, y eſté aſi preſo* haſta que dé bienes deſembargados ſuyos en que ſe haga la dicha execucion::: *pero que no ſalga de la dicha carcel haſta que haya pagado los dichos pechos*, ó mueſtre razon legitima porque aſi no le debe hacer:::

(6) *L.* 9. *tit.* 6. *lib.* 2. Los dichos nueſtros Alcaldes de Corte, ó alguno de ellos por ſí miſmos, pongan los precios del pan, y vino, y cebada, y paja, y carnes, caza y aves, y otros mantenimientos:: *Auct. Acord.* 4. *tit.* 3, *lib.* 1. *Ibi*: Que las Comunidades ponian precio por ſí á ſus vinos, ſiendo dicha impoſicion regalia de la pública autoridad: *L.* 4. *tit.* 25. *lib.* 5. *Ibi*: Y prohibimos, que ninguna, ni alguna perſona ecleſiáſtica, ni ſeglar, de qualquier eſtado, ó condicion, preeminencia, ó calidad que ſea, por ninguna cauſa de neceſidad, falta, ó eſterilidad, ni por ninguna via, ni modo, directè, ni indirectè, ni á luego pagar, ni fiado, no pueda vender, ni venda el dicho trigo en grano á mas precio:: *Inſtruct.* 26. *Junii* 1766. §. 13. Tambien ſe admitirá á eſtos Diputados de las juntas del póſito, y otras qualeſquiera concernientes al abaſto del pan, igualmente que al perſonero, para que ſe actuen de la bondad del genero, y de la legalidad del precio::

(7) Vid. *verb.* Bona, *art. II.*

(8) *Reg. Sched.* 16. *Januarii* 1772. *cap.* 18. Que ſi algunos ecleſiáſticos ſeculares ó regulares contravinieren al todo, ó parte de lo mandado en los dos referidos puntos de caza y peſca, ſe proceda á la aprehenſion de la eſcopeta, perro, ú otro adminiculo, y á la exáccion de la multa::

(9) *Reg. Sched.* 12. *Julii* 1781. *cap.* 5. *Ibi*: Porque no vale el fuero en coſas de policía y gobierno:: Vid. *verb.* Bona.

14 vel Sanguinis clare patet; de Baptismo enim Flaminis est expressa decisio Innocentii III. in *cap.* Apostolicam, *de Presbytero non baptizato*, & ideo Tridentinum, *sess.* 6. *cap.* 4. docet justificationem haberi, aut lavacro regenerationis, aut ejus voto, & colligitur ex pluribus sacræ scripturæ textibus, in quibus hominibus Deum super omnia amantibus, aut vere pœnitentibus promittitur justificatio, & remissio peccatorum: *Proverb.* 10. *Universa delicta operit Charitas.* Luc. 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Ezechiel. 18. *Si egerit pœnitentiam impius, vivet, & non morietur*; & de tacto Centurio ante susceptum Baptismum Fluminis fuit justifica-
15 tus Baptismo Flaminis, ut patet *Actorum* 3. De Baptismo Sanguinis habetur *in cap.* Baptismi vicem *de consec. dist.* 4. ubi dicitur expressè; *Baptismi vicem aliquando implere passionem, de latrone illo cui non baptizato dictum est, hodie mecum eris in Paradiso, Beatus Cyprianus non leve documentum assumpsit*, & in ejus summario præcise dicitur: *Effusio sanguinis implet vicem Baptismi*; & hoc desumitur ex promissione Christi, qui voluit hoc speciale privilegium concedere iis, qui pro ejus fide martyrium subeunt, ut non minus in sanguine, quàm in aqua Baptismi dealbari possint. Nam ut notat S. Augustinus *l.* 13. *de Civitate Dei cap.* 7. Qui dixit, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua*; etiam dixit, *omnis qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.* S. Thom. *q.* 78. *art.* 1. *ad* 2. sic habet: *Passio pro Christo suscepta obtinet vim Baptismi, & ideo purgat ab omni culpa & veniali & mortali, nisi actualiter voluntatem peccato invenerit inhærentem.* Vide *verb.* Martyrium *à num.* 26.

16 Baptismus extra casum martyrii est omnibus ad salutem necessarius necessitate medii. Parvulis necessitate
17 medii in re; adultis vero in re, vel in voto. Habetur expresse ex verbis Christi *Joann.* 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Et hoc idem definivit Concilium Florentinum *in decreto de Armenis* dicens: *Nisi ex aqua, & Spiritu Sancto renascimur, non possumus* (ut inquit Veritas) *in regnum Cœlorum introire*; & idem de Fide habetur ex Concil. Trident. *sess.* 7. *can. de Baptismo* sic definiente: *Si quis dixerit Baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem, anathema sit.* Idem habetur in *cap.* Quisquis, *de consecr. dist.* 4. *& in Clement. de Trinit. & Fide Catholica, cap. unic. §. final.* Unde S. Augustinus *Epist.* 28. *ad Hieronymum* expresse docet, Baptismum esse parvulis omnino necessarium necessitate medii in re, præcisis his verbis: *Quisquis dixerit, quod in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profecto, & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat ecclesiam. Ubi propterea cum baptizantur parvuli festinatur, & curritur, quia sine dubio creditur, aliter eos in Christo vivificari omnino non posse.* Et quod Adultis
18 sit necessarius necessitate medii in re, vel in voto, expresse docet Tridentinum *sess.* 6. *de justificatione cap.* 4. dicens; *Quæ quidem translatio* (ab eo scilicet statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ in statum gratiæ) *post evangelium promulgatum sine lavacro regenerationis, aut ejus voto, fieri non potest, sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest intrare in regnum Dei.*

19 Baptismi fides non est simpliciter necessaria pro contrahendo matrimonio. Sac. Congreg. Concil. *in Nullius Orbitelli* 6. *Junii* 1662. *l.* 42. *Decr. fol.* 190. teste Ursaya *in Miscel.* 1. *lit. B. num.* 4.

20 * Baptismum non esse validum, nisi insimul Chrisma, & Eucharistia baptizato infanti tribuantur, tamquam hæreticum dogma damnavit Benedictus XII. inter enim errores Armenorum ab ipso damnatos quinquagesimus octavus apud Raynaldum *ad annum* 1341. §. 66. recensetur ille, quo asserebant ad æternam puerorum salutem, & Baptismi iis collati validitatem, præter Confirmationis Sacramentum, Eucharistiam etiam iisdem esse administrandam; Benedictus XIV. constitut. *incip.* Allatæ sunt §. 24. *

ARTICULUS II.

Quoad Baptismi Materiam.

SUMMARIUM.

1 *Materia Baptismi est duplex, proxima, & remota; materia proxima est ablutio corporis.*
2 *Talis ablutio fieri potest tripliciter, scilicet per immersionem, per effusionem, & per aspersionem.*
3 *Materia remota est aqua naturalis, & elementaris.*
4 *Quænam sit materia Baptismi valida?* à num. 4. usque ad num. 5.
6 *Quænam sit materia Baptismi invalida?* à n. 6. usque ad n. 7.
8 *Quænam sit materia dubia Baptismi?* usque ad num. 12.
13 *Peccat mortaliter, qui in solemni Baptismo absque necessitate adhibet aquam aliam, quàm benedictam in sacro fonte.*
14 *Non sic autem in Baptismo privato.*
15 *Peccat mortaliter, qui cum possit habere materiam validam, adhibet pro suo libito aliam.*
16 *Peccat mortaliter adhibens in Baptismo aquam impuram, & turbidam absque gravi necessitate.*
17 *In necessitate quando non potest haberi materia certo valida, non solum licite potest, sed etiam sub mortali tenetur quis adhibere aquam dubiam.*
18 *In necessitate, quando non potest infundi aqua, seu fieri ablutio in capite, vel alia parte principali corporis, potest & debet ablui, seu baptizari infans in quacumque minima parte corporis &c.*
19 *Cum in casu necessitatis defectu materiæ certæ adhibetur materia dubia, debet Baptismus conferri sub conditione.*
20 *Sic etiam dum in casu necessitatis confertur Baptismus in aliqua minima parte corporis, de qua dubitatur, an sit sufficiens ad Baptismum, tum Baptismus est conferendus sub conditione.*
21 *Assignatur certa, & tuta adhibenda praxis in his, & similibus casibus.*

Materia Baptismi est duplex, proxima, & remota. 1
Proxima est ablutio corporis, quæ debet esse sensibilis, ut aqua corpus physice tangat. Et hæc ablutio potest fie- 2
ri tripliciter; primò per immersionem alicujus partis corporis baptizandi in aquam; secundò per effusionem aquæ in corpus, ut communiter fit in ecclesia latina; tertiò per aspersionem aquæ sufficientis ad ablutionem in corpus baptizandi; *Sic Doctores communiter.* Materia remota est aqua naturalis, & elementaris. Est de fide definitum 3
in Conc. Lateranensi *cap.* Firmiter *de summa Trinitate*, in Conc. Florent. *In decreto unionis Armenor.* in Conc. Trid. *sess.* 7. *can.* 2. *de Baptismo*, ubi sic definivit: *Si quis dixerit aquam veram, & naturalem non esse de necessitate Baptismi, anathema sit*: & constat ex pluribus sacræ scripturæ locis, ut ex illo *Joann.* 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto*: ex *Actor.* 8. *Ecce, aqua quis prohibet me baptizari? & ex cap.* Non ut apponeres 3. *de Baptismo.*

Valida Baptismi materia est aqua elementaris, sive 4
calida, sive frigida, sive amara, sive dulcis, sive fluvialis, sive pluvialis, sive sit putei, sive balnei, sive maris, sive sit turbida, vel parum lutosa, sive sulphurea. Item aqua resoluta ex nive, vel gelu, vel grandine, vel vaporibus condensatis, vel fluens ex lapidibus, aut parietibus hyberno tempore, quia est liquor ex aere conversus in veram aquam naturalem. Item aqua, quæ licèt habeat ali- 5
quid admixtum, est tamen potius denominanda aqua, quàm aliud, ut aqua expressa ex luto, vel alia, quæ ex permixtis exprimitur purior, & subtilior sub nomine veræ aquæ. Invalida Baptismi materia est oleum, saliva, la- 6
crymæ, sudor, sanguis, urina, vinum, lac, item liquores, & succi expressi ex arboribus, pomis, pyris, cerasis, radicibus, granis, & similibus. Idem dicendum de nive, 7
glacie, grandine, & pruina, nisi prius dissolvitur, licèt enim sint aqua naturalis, non tamen sunt aqua usualis, seu fluida, per quam possit fieri ablutio requisita ad va-
8 lorem Baptismi. Materia Baptismi dubia est omnis aqua ex floribus, & herbis per distillationem extracta, liquores naturaliter ex vitibus & arboribus emanantes, cerevisia valde tenuis, lixivium non minis crassum, & coctum,
9 aqua ex sale resoluta; quæ tamen si sit resoluta ex sale maris, secundum aliquos est materia valida, quia est naturalis, quæ antea erat coagulata, sicut aqua ex nive; si vero sit ex sale petræ est invalida, quia non est sal ex
10 aqua. De jusculo, in quo decoctæ sunt carnes, variè dis-
11 currunt Doctores; at vero tenenda est sententia D. Thomæ 3. *part. summ. q.* 66. *art.* 4. *in corpor.* & Scoti *in* 4. *dist.* 3. *art.* 4. & aliorum dicentium, quod jusculum est materia apta, quando non est tale, ut species aquæ sit soluta, seu destructa essentialiter, modo remaneat apta
12 ad abluendum; Et tunc non esse materiam aptam, quando in tali jusculo est plus de alia substantia, quàm de aqua, cum sic species aquæ censeatur soluta, & essentialiter destructa; unde circa ista omnia pro praxi.

13 Resolvitur primò, quod peccat mortaliter, qui in solemni Baptismo absque necessitate adhibet aquam aliam, quàm benedictam in sacro fonte; Palaus *part.* 4. *tract.* 19. *punct.* 3. Bonac. *de Baptismo punct.* 7. Nung. *in* 3. *part. quæst.* 79. *art.* 4. Sylvester *verb.* Baptizans 2. *quæst.* 3. & alii, qui dicunt peccare mortaliter, tum ob violatum morem universalem ecclesiæ, tum *ob Clementinam unic.*
14 *de Baptismo* incipient. *Præsenti prohibemus edicto.* Dixi *in Baptismo solemni*, quia in privato per omnes uti licet
15 aqua non benedicta. Secundò resolvitur quod peccat mortaliter, qui cum possit habere materiam validam, seu aquam elementarem, adhibet pro suo libito aliam; quia sic absque urgente necessitate exponit salutem infantis su-
16 premo discrimini. *Ita communis Doctorum.* Tertiò resolvitur, quod mortale peccatum sacrilegii committit adhibens in Baptismo aquam impuram, & turbidam absque gravi necessitate, quia in re gravi agit contra reverentiam sacramenti, Palaus *loc. cit.* Gobat. *tract.* 2. *sect.* 1. *numer.* 41. Bonacina *de Baptismo punct.* 3. *num.* 7. & alii.
17 Quartò resolvitur, quod in necessitate, quando non potest haberi materia certo valida, non solum licite potest, sed etiam sub peccato mortali tenetur quis adhibere aquam dubiam, quia quilibet Jure naturali, divino, & humano tenetur alterius æternam perniciem impedire, saltem quando potest sine gravi damno, & peccato; sed deficiente materia certa Baptismi, potest quis per materiam dubiam applicatam impedire æternam alterius perniciem, cum possit esse quod sit materia valida, & quidem sine suo damno, ut patet, ac etiam sine peccato, cum necessitas, & appositio conditionis evitet nullitatem, & irreverentiam Sacramenti, *quia non intervenit temeritas præsumptionis, ubi est diligentia pietatis, cap.* Si nulla *de con-*
18 *secr. dist.* 4. adeoque &c. *Est Communis.* Quintò resolvitur, quod in necessitate quando non potest infundi aqua, seu fieri ablutio in capite, vel alia parte principali corporis, possit, & debeat ablui, seu baptizari Infans in quacumque tandem minima parte corporis, etiam in solis capillis, in unguibus, in secundinis, vel umbilico, etiam totaliter in utero matris existens, si obstetrix sit adeò perita, ut manu intra matris uterum super infantis corpus possit aquam perfundere, vel alio quovis modo possibili corpus infantis mox perituri duabus guttis aquæ, vel etiam una sola gutta possit attingi, & ablui, quia periclitanti animæ infantis, de salute æterna succurrendum est omni possibili modo. Sic Dicastill. *disp.* 1. *de Baptismo n.* 29. Bonac. *q.* 2. *punct.* 3. *n.* 24. Tannerus *q.* 1. *n.* 56. cum Victoria, Gabriel Valent. Tolet. & alii, & expressè Capeavilla, *de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap.* 3. *quæst.* 10. & alii passim.

¶ Ceterum ad illud quæsitum, quod hac occasione suscitant nonnulli Theologi, an scilicet minima quantitas aquæ, ut gutta una, vel duæ sufficiant ad conficiendum Baptismum, respondendum est cum Diana *part.* 3. *tr.* 4. *resol.* 5. illam quantitatem aquæ esse ad Baptismum sufficientem, quæ potest contingere corpus, & successive fluere ac decurrere per partem corporis, quod facere po-

test exigua quantitas aquæ; unde rectè Paulus Comitolus *in resp. mor. lib.* 1. *q.* 12. & post illum Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *n.* 34. asserunt verum fuisse Baptismum, quem contulit quædam mulier moribundo infanti, baptizando illum signo crucis impresso in fronte, digito aqua madefacto.

Notandum præterea, quod si Sacerdos post ablutionem infantis statim pronuntiet formam Baptismi, vel finita prolatione verborum statim abluat, est validus Baptismus, neque repetendus: quia tunc materia, & forma censentur moraliter concurrere, & esse simul. Ita docet Henriquez *lib.* 1. *de sacram. in genere cap.* 9. *num.* 10. & post illum eamdem sententiam tenent Villalob. *in summ. tom.* 1. *tr.* 4. *diffic.* 2. *num.* 6. & Layman *in theol. moral. lib.* 5. *tr.* 2. *cap.* 7. *n.* 5. qui pro hac opinione citat etiam Victoriam, & Suarez. Nimis laxa tamen, ac proinde non admittenda est sententia Vincentii Fernandez de Heredia *in disp. de sacram. in genere p.* 6. *dub.* 2. *num.* 8. ubi ait: *Qui baptizatur potest ablui in totum ante inchoatam formam, quinimmo interposita brevi morula, e. g. in qua possit* (*ut ita dicam*) *oratio Dominica recitari, adjici potest forma Baptismi, & vice versa; quæ doctrina communis est Sacramentis Confirmationis, Ordinis, & Extremæ Unctionis.* ¶

Advertendum tamen est, quod cum in casu necessita- 19
tis defectu materiæ certæ adhibetur materia dubia, debet Baptismus conferri non absolute, sed conditionaliter, dicendo v. gr. voce, vel mente sola: *Si hæc materia est valida, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*; & deinde habita materia certo 20
valida, debet Baptismus reiterari sub conditione, dicendo v. gr. *Si non es baptizatus, Ego te baptizo in nomine Patris &c.* Sic etiam dum in casu necessitatis Baptismus confertur in aliqua minima parte corporis, de qua dubitatur an sit sufficiens ad Baptismum, tunc Baptismus est conferendus sub conditione, dicendo v. gr. *Si ex capax, Ego te baptizo in nomine &c.* & sublata necessitate Baptismus debet reiterari sub conditione, dicendo v. gr. *Si non est baptizatus, Ego te baptizo in nomine &c.* quia sic, & certo consulitur æternæ saluti proximi, & salvatur debita reverentia sacramento. Colligitur apertè *ex cap.* De quibus dubium 2. *de Baptismo, & ejus effectu*, ubi Innocentius III. sic respondet Arelatensi Archiepiscopo: *De quibus dubium est an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Si Baptizatus es, non te rebaptizo, sed si nondum baptizatus es. Ego te baptizo &c.* Unde de primo ad ultimum in his & similibus hæc pro 21
certa, & tuta adhibenda est praxis; *Quando possibilitas adest, via certa eligenda est: si non adest possibilitas, via tutissimæ proxima tenenda est; cessante impossibilitate, caute supplendum id quod impossibilitas prohibebat.* Sic concludit Scotus *in* 4. *dist.* 3. *q.* 2.

ARTICULUS III.

Baptismus quoad ejus Formam.

SUMMARIUM.

1 *Assignatur vera forma Baptismi pro ecclesia latina.*
2 *Forma Baptismi adhibita in ecclesia græca.*
3 *Est de fide utroque modo formam esse validam.*
4 *Assignatur motivum, & ratio diversitatis.*
5 *Tali motivo cessante retinetur in ecclesia latina consueta forma Baptismi.*
6 *Ad essentiam formæ Baptismi quatuor necessario requiruntur.*
7 *Primò debet exprimi persona, quæ baptizatur.*
8 *Secundò actio ipsius ministri baptizantis.*
9 *Tertiò invocatio Sanctissimæ Trinitatis.*
10 *Quartò requiritur ut exprimatur non solum Trinitas Personarum, sed etiam Naturæ unitas.*
11 *Hoc totum colligitur ex forma Baptismi à Christo præscripta, & ex aliis.*
12 *De aliis particulis in dicta forma Baptismi usitatis, scilicèt* Ego, In, Amen, *varii varia sentiunt* usque ad num. 16.

17 *Assignantur etiam in specie variæ formæ invalidæ* usque ad num. 30.
31 *Adducitur instantia* ex Secundo Act. Apostol.
32 *Solvitur talis instantia uno modo.*
33 *Solvitur adhuc alio modo* usque ad n. 35.
36 *Secunda solutio, seu responsio videtur magis consona veritati.*
37 *Adducitur alia instantia ex canone* A quodam Judæo 24. de consecr. dist. 4.
38 *Solvitur talis instantia* usque ad 43.
44 *Assignantur in specie variæ formæ dubiæ* usque ad num. 51.

1 VERA & legitima forma Baptismi in ecclesia latina est ista: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Est de fide, & desumitur clare ex illis verbis Christi *Matth. ult. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; & habetur definitum in Conciliis Lateranensi, *cap.* Firmiter, *de summa Trinitate*, Florentino *in decreto unionis Armenorum* §. Quinto Ecclesiasticorum, & Tridentino *sess.* 7. *can.* 4. *de Baptismo, &c.* Si quis puerum 1. *de*
2 *Baptismo.* In ecclesia verò græca observatur hæc forma: *Baptizetur*, vel ut vult Arcudius, *Baptizatur servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* ¶ In hac tamen Græcorum forma debet exprimi persona baptizandi, dicendo: *baptizetur hic servus Christi*, vel *servus Christi Petrus*; ut docet Dicastillus *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 1. *dub.* 5. *num.* 83. cui adde Cabreram *in* 3. *part. D. Th. q.* 66. *art.* 5. Estium *in* 4. *sent. dist.* 3. §. 3. & Petrum de Ledesma, *de sacram. tom.* 1. *cap* 4. *concl.* 1. *dub.* 3. deducitur ex definitione Conc. Florentini, ubi forma Græcis præscripta non est hæc: *Baptizetur servus Christi*, sed hæc. *Baptizetur talis servus Christi.* At non desunt adhærentes contrariæ sententiæ; vide Franc. Lugo *de sacram. lib.* 2. *cap.* 3. *q.* 2. *n.* 14. Jo. Paulum Nazarium *tom.* 8. *suorum operum, opusc.* 3. *cas.* 3. Trullench. *de sacram. l.* 2. *cap.* 1. *dub.* 4. *num.* 6. Castrop. *tom.* 4. *tr.* 19. *punct.* 5.
3 *num.* 5. ¶ Est de fide utroque modo formam esse validam, & legitimam, ut est expresse definitum à Concilio Florentino *in cit. decreto unionis Armenorum*, quamvis nobis latinis non liceat uti forma Græcorum, quia esset contra consuetudinem ecclesiæ latinæ, nec fieret sine
4 scandalo. Rationem autem hujus diversitatis deducit *in* 4. *dist.* 2. *q.* 2. ex eo, quod refert S. Paulus 1. *Corinth. c.* 1. ortum fuisse dissidium inter Christianos; gloriabatur enim unusquisque de suo ministro Baptismi; unde unus dicebat. *Ego quidem sum Pauli*; Alter: *Ego autem Apollo*: Alius: *Ego vero Cephæ*; & alter: *Ego autem Christi*; & sic videbantur adscribere virtutem Baptismi ministro, sive esset Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive Christus, unde Apostolus eos reprehendit sic: *Divisus est Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro vobis?*
5 *aut in nomine Pauli baptizati estis?* Ad tollendum itaque hoc schisma inter eos, ordinatum fuit, ut Minister non exprimeretur in propria persona, ne haberent occasionem gloriandi in Ministro, quo motivo cessante in ecclesia latina adhibetur consueta Baptismi forma: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: quia verba hujus formæ conformantur institutioni Christi, & significant Baptismum à ministro procedere tantum ministerialiter, non vero principaliter. ¶ Forma illa Chaldæorum: *Baptizatus est in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; de qua dubitatum fuit Romæ ann. 1630. ut patet apud Nazarium *tom.* 8. *opusc.* 3. *cas.* 2. non est valida; quia per eam non exprimitur persona baptizandi, aut actio ministri, quod essentialiter requiritur ex D. Thom. *in* 3. *part. q.* 66. *art.* 5. *ad* 8. & aliis 69. quos citat Diana *part.* 10. *tr.* 16. *resol.* 92. Etsi Nazarius *loc. cit. cas.* 3. probabile putet prædictam formam, ut in substantialibus sufficientem, posse auctoritate Pontificis ad evitanda scandala tolerari. ¶

6 Ad essentiam formæ Baptismi requiruntur quatuor necessaria necessitate sacramenti exprimenda, aliter nullum
7 erit sacramentum. Primo debet exprimi persona, quæ bap-
8 tizatur, quod fit per ly *Te.* Secundo actio ipsius ministri
9 baptizantis, quod fit per ly *Baptizo.* Tertio invocatio Sanctissimæ Trinitatis, quod fit per ly *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Quarto requiritur, ut expri- 10
matur non solum Trinitas Personarum, sed etiam *Naturæ Unitas*, quod fit per ly *in nomine* non autem *in nominibus.* Hoc totum colligitur ex forma Baptismi à Chris- 11
to præscripta *cit. cap. ult. Matthæi, Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & *ex cap.* Si quis puerum 1. *de Baptismo*, ubi Alexander III. sic definit; *Si quis puerum ter in aqua immerserit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, non est puer baptizatus*; & quod de essentia formæ debeat dici *In nomine* & non *in nominibus*, ex quo ista vox non essentiæ unitatem in tribus Personis significet, cujus tamen expressio ad validitatem Baptismi non minus est necessaria, quam expressio trium Personarum, ut habetur clare *in cap.* Eodem modo 81. *de consecrat. dist.* 4. ubi de mente Divi Hieronymi sic præcise dicitur: *Non baptizamur in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sed in uno nomine, quo intelligitur Deus.* Et idem sentit D. Augustinus *lib.* 2. *contra Maximum cap.* 23. *In nomine*, inquit, *non in nominibus: Hi enim tres unum sunt, & hi tres unus est Deus*, & sic etiam Divus Thomas 3. *part. summ. quæst.* 66. *art.* 5. *ad* 6. his verbis: *Et si sint tria nomina personalia, trium Personarum; est tamen nomen unum essentiale. Virtus autem divina, quæ operatur in Baptismo, ad essentiam pertinet, & ideo dicitur in nomine, & non in nominibus. Et est communis Doctorum.*

De aliis particulis in citata forma Baptismi usitatis, va- 12
rii varia sentiunt Doctores. De pronomine *Ego* dicunt Dicastillo *tract. de Baptismo n.* 130. Bonacina *q.* 2. *punct.* 3. & alii, non solum non esse de essentia formæ Baptismi, sed etiam ejus omissionem esse ex se solum venialiter malam, cum pronomen *Ego* satis contineatur in *verbo* Baptizo. Ast Gobat *tract.* 2. *de baptismo n.* 60. dicit non posse eorum responsionem esse veram, nisi in lingua latina, nam dicit ipse, si in lingua germanica, vel gallica omittatur pronomen *Ego*, nullus efficietur sensus. De præpositione *In* ne- 13
gant Bonacina, & Dicastillo *loc. cit.* & alii esse de essentia formæ Baptismi; ast esse de essentia affirmant Scotus *in* 4. *dist.* 3. *q.* 2. Toletus *lib.* 2. *cap.* 19. Reginaldus *lib.* 23. *cap.* 1. *n* 30. & plures alii, & per hoc rectè ait Toletus peccatum esse mortale omittere propositionem *In.* De conjunc- 14
tione *Et* negant esse de essentia formæ Baptismi Comitolus *lib.* 1. *respons. moral. q.* 9. Toletus, Gobat *loc. cit.* & alii, quia sæpissime omittitur conjunctio *Et* in variis locutionibus, permanente immutato sensu ipsarum. Affirmant tamen Conradus, Vivaldus, Barthol. ab Angelo apud Dianam *part.* 2. *tract.* 16. Gabriel, Major, Reginaldus, Sylvester & alii; quia aliàs non exprimeretur distinctio Personarum. Quidquid sit, in praxi debet forma consueta plene pronuntiari, nec potest sine gravi peccato omitti conjunctio *Et* ob periculum nullitatis Baptismi. De verbo *Amen* conve- 15
niunt communiter Doctores, quod non sit de essentia formæ Baptismi, cum sine ipso omnia significata per formam salventur. Immò volunt fere omnes posse citra peccatum 16
veniale omitti, cum in Rituali Romano non addatur, sicut additur verbis absolutionis, ut ipsum legenti patet; unde ex istis faciliter cognoscitur, quænam sint formæ validæ, quæ invalidæ, & quæ dubiæ.

Formæ validæ sunt. Primo valida, & semper tenen- 17
da, est forma consueta in ecclesia latina: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*, quæ valida, & licita est in quocumque idiomate proferatur, sive latino, sive vulgari; *Conc. Oxonien. cap.* 16. & Gregor. III. *Epist.* 5. Secundo valida est, etsi venia- 18
liter illicita, hæc forma; *Ego te abluo in nomine &c. Ego te lavo &c. Ego baptizo Dominationem, vel Majestatem vestram in nomine Patris &c.* Layman *l.* 5. *tom.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. Bonacin. *lib.* 5. *tom.* 2. *punct.* 4. *numer.* 9. Busembaum, & La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *de Baptism. dub.* 2. *num.* 268. Tertio valida est ista: *Ego te* 19
baptizo in nomine Patris Omnipotentis &c. Quarto va- 20
lida est ista: *Baptizo te Ego*, vel *te baptizo ego in nomine &c.* vel *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ego te baptizo.* Quinto valet ista ex ignorantia la- 21
tinitatis, & simplicitate sic prolata: *Ego te baptizo in nomine Patria, & Filia, & Spiritua Sancta.* Habetur expresse ex decisione Zachariæ Papæ *cap.* Retulerunt *de consecr. dist.* 4. præcisis verbis: *Retulerunt nuntii tui, quod fuerit in eadem Provincia Sacerdos, qui latinam linguam penitus ignorabat, & dum baptizaret, nesciens latine loqui, infringens linguam diceret, Baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritua Sancta. Ac per hoc tua R. F. consideravit eos rebaptizare; sed sanctissime frater, si ille qui baptizavit, non errorem introducens, aut hæresim, sed pro sola ignorantia romanæ locutionis, infringendo linguam, ut supra fati sumus, baptizans dixisset, non possumus consentire, ut denuo baptizentur.* Sic præcise respondit Zacharias S. Bonifacio Archiepiscopo Mogun-
22 tino, à quo super hac re fuerat consultus. Sexto valet ista: *Ego te baptizo in nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti.* Sic declaravit Sac. Congr. Conc. *in una Poloniæ* 4. *Maji* 1641. *lib.* 16. *p.* 519. *apud* C. Petram *in constit.* Innocent. IV. *n.* 32.
23 Formæ invalidæ sunt. Primò si dicatur: *Ego te baptizo in nominibus Patris &c.* quia non exprimitur Unitas Essentiæ in tribus Personis, quæ expressio ad valorem Baptismi ita necessario requiritur, sicut expressio trium Divinarum Personarum; *cap.* Eodem modo 81. *de cons.*
24 *dist.* 4. Vide *supra n.* 2. Secundo, si dicatur: *Ego te baptizo cum Patre, cum Filio, & cum Spiritu Sancto*, quia variatur significatio, nam particula *Cum* significat so-
25 cietatem ministerii. Tertio si dicatur: *Ego te baptizo ex parte Patris, ex parte Filii, & ex parte Spiritus Sancti*; quia etiam variatur significatio, nam baptizans exprimitur non tamquam minister principalis, sed tamquam
25 Procurator. Quarto si dicatur: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & gratia Spiritus Sancti. Ego te baptizo in nomine Patris, per Filium in Spiritu Sancto. Ego te baptizo in nomine Dei Unius, & Trini*; quia variatur significatio, & non fit expressio explicita trium Personarum, ut requiritur *ex Matthæi ultimo*, & ex Concil. Lateranensi *cap.* Firmiter, *de Summa Trinitate*, Florentino *in decreto unionis Armenorum*, & Tridentino *sess.* 7.
27 *can.* 4. *de Baptismo.* Quinto si dicatur: *Ego te baptizo in nomine Paternitatis, & Filiationis, & Spirationis passivæ; Ego te baptizo in nomine Dei Sanctæ, & variæ Crucis. Ego te baptizo in nomine Matris &c.* quia penitus variatur significatio requisita ex *cit. Evangelio, & Conciliis*; & *ex cap.* Si revera 30. *de consecration. dist.* 4. *ex cap.* Multi 82. *de consecr. ibidem*, & *ex cap.* In Synod. 83. *de con-*
28 *secrat. ibidem.* Sexto si dicatur: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum.* Si intelligatur in nomine Beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum baptizari, sicut in nomine Trinitatis, est forma penitus invalida; valeret tamen, si per illam additionem peteretur tantum intercessio Beatissimæ Virginis, & omnium Sanctorum: sic in terminis resolvit S. Thomas. 3. *part. summ. quæst.* 66. *art.* 8. *in corpor.* & *in* 4. *dist.* 31. *quæst.* 2. *art.* 2. *quæstiuncula* 3. *in corpor.* Septimo si dicatur: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, prætermissis
29 illis verbis: *Ego te baptizo*, quia non exprimitur actio abluendi: habetur clare *in cap.* Si quis puerum 1. *de Baptismo.* Vide supra *n.* 2. & in proposition. damnat. ab Alexandr. VIII. in ordine 27. his verbis: *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: In nomine Patris &c.*
30 *prætermissis illis; Ego te Baptizo.* Octavo si dicatur: *Ego te baptizo in nomine Christi Jesu, Ego te baptizo in nomine Domini*; *cap.* Si revera 30. *de cons. dist.* 4. *cap.* Multi sunt 82. *de consecart. ibidem*, & *cap.* In Synodo 83. *de consecrat. dist.* 4. *cap.* Firmiter, *de Summa Trinitate* & *cap.* Si puerum 1. *de Baptismo.*
31 Nec valet objicere, quod dicitur *Actor.* 2. *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi*, & *cap.* 8. *In nomine Jesu baptizabantur viri, ac mulieres*; & *cap.* 10. *Jussit eos baptizari in nomine Jesu Christi.* Non va-
32 let, inquam, quia vel respondetur, fuisse pro nunc permissum ex speciali dispensatione divina ad glorificandum magis SS. Nomen Jesu tempore primitivæ ecclesiæ Judæis, atque Gentilibus summe exosum; nobis tamen nunc permissum non esse, eo quod cessaverit causa baptizandi hoc modo, ut respondent S. Thomas *q.* 66. *art.* 6. S. Bonaventura *dist.* 3. *q.* 2. Scotus in 4. *dist.* 3. *quæst.* 2. Alensis 4. *q.* 8. *memb.* 3. *art.* 3. Ricard. *dist.* 3. *quæst.* 3. *art.* 3. alii. Vel respondetur, ut respondent Bellarmi- 33
nus, Suarez, Vasquez, Coninch, Aversa, & alii recentiores, quod citati textus Actuum Apostolorum non debent intelligi, quod revera in primitiva ecclesia fuerit Baptismus administratus in solo nomine Christi; sed debent intelligi, quod Apostoli dederint, & administraverint Baptismum Christi, hoc est, institutum à Christo, & cujus auctor fuit Christus. Ex hoc enim, quod in illis 34
textibus fiat mentio expressa de solo nomine Jesu Christi, non sequitur quod sint exclusæ aliæ duæ Divinæ Personæ, ut S. Cyprianus *Epist.* 73. explicans illud dictum Divi Petri *Actor.* 2. his verbis: *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu*, ait; *Jesu Christi mentionem facit Petrus, non quasi Pater omitteretur, sed ut Patri quoque Filius adjungeretur.* Et juxta hunc sensum vi- 35
detur procedere Divus Augustinus *lib.* 2. *contra Maximum cap.* 17. qui etiam paritate adducta sic argumentatur ex alio Scripturæ loco ad rem præsentem: *Joan. primo* habetur: *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil*; & tamen per hoc non tollitur, quin Pater, & Spiritus Sanctus ad omnia ejus opera, utpote quæ fuerunt ab extra, concurrerint; ergo ex eo quod *Actor* 8. dicatur: *In nomine Christi baptizantur viri, & mulieres*, & consimiliter in aliis locis, non tollitur quin fuerint baptizati in nomine etiam Patris, & Spiritus Sancti. Et hæc secunda responsio ad citatos textus Actuum Apostolorum 36
videtur magis consona veritati, quam prima dicens, quod Apostoli ex dispensatione divina baptizarunt in solo nomine Christi, ut magis glorificaretur ejus nomen tunc omnibus exosum; quia ob obtinendum hunc finem exaltationis, & glorificationis nominis Jesu Christi non erat necessaria reticentia aliarum duarum Personarum, cum ex conjunctione expresionis ejusdem cum illis æque resultasset glorificata ejus Divinitas, & exaltata ejus potestas, maxime si fuisset dictum: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii ejus Jesu-Christi, & Spiritus Sancti.*

Nec valet objicere canonem *A quodam Judæo* 24. *de* 37
consecratione dist. 4. ubi Nicolaus primus sic ait ad Bulgaros: *A quodam judæo, nescitis utrum christiano, vel pagano, multos in patria vestra baptizatos asseritis, & quid de iis sit agendum consulitis. Hi profecto si in nomi-* 38
ne Sanctæ Trinitatis, vel tantum in Christi nomine, sicut in Actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt (unum quippe, idemque est, ut Sanctus exponit Ambrosius) constat eos non esse denuo baptizandos. Non valet, in- 39
quam, quia ut dicit Divus Thomas *q.* 66. *art.* 6. *ad ultimum*, Nicolaus Papa, & Divus Ambrosius innitebantur allegatis testibus Actuum Apostolorum; & ideo juxta mox datam expositionem & responsionem ad ipsos textus, respondetur ad canonem Nicolai Papæ, & auctoritatem Divi Ambrosii. Et si quis pertinaciter dicat, 40
quod Nicolaus Papa vult in citat. canone esse validum Baptismum collatum in solo nomine Christi, exclusis aliis duabus Personis; tunc respondetur cum Vega *in Trident. cap.* 4. & aliis, Nicolaum loquutum fuisse ibi ut privatum Doctorem, non ut Pontificem decidentem; non enim ab eo requirebant Bulgari, an idem esset Baptisma collatum in nomine Sanctissimæ Trinitatis, atque collatum solummodo in nomine Christi, sed solum illum consulebant, an validus esset Baptismus collatus à Judæo quodam, cujus incerta erat religio. Proprio itaque ingenio respondit hic Papa iis, de quibus non interrogabatur, ac sententiam suam, ut privatus doctor proponit de re non petita: quare quod addit de suo, non haberi potest ut formalis decisio, nec proinde æqualis potest esse auctoritatis, ac decisionis expresse contrariæ Papæ Pelagii *in citat. cap.* Si revera 30. *de consecrat. dist.* 4. ubi sic præcise definit; *Si revera hi de Hæreticis, qui in locis tuæ dilectioni vicinis commorari dicuntur, solummodo se in nomine Domini baptizatos fuisse forsitan confitentur, sine cujusdam dubitationis ambiguo, eos ad catholicam fidem venientes in Sanctæ Trinitatis nomine baptizabis*; & *in cit. cap.* Multi sunt 82. *ibidem*, in quo improbat Baptismum collatum *in nomine solummodo Christi.* Et eum tantum 41
ve-

verum admittit, qui confertur in nomine Patris, & Fi-
lii, & Spiritus Sancti, juxta præceptum datum à Christo
ipsis Apostolis *Mathæi ultimo*, & decis. Papæ Zachariæ
cit. cap. In Synodo 83. *de consecr. dist.* 4. ubi Concilium
Anglicanum, in quo soluta fuerat hujusmodi solemnis
quæstio, refert, approbat, & confirmat, ibi: *In Synodo
Anglorum decretum, firmissime præceptum, & diligenter
demonstratum esse dignoscitur, quod quicumque sine invo-
catione Trinitatis mersus fuisset, sacramentum regenera-
tionis non haberet, quod omnino verum est, quia si mersus
in Fonte Baptismatis quis fuerit sine invocatione Trinita-
tis, perfectus Christianus non est, nisi in nomine Patris,
& Filii, & Spiritus Sancti fuerit baptizatus. Hoc quoque
observari in prædicta synodo Sacerdotes voluerunt, ut qui
vel unam de Trinitate Personam in Baptismo non nomina-
ret, illud Baptisma esse verum non posset, quod pro cer-*
42 *to certum non est.* Immò S. Cyprianus *Epist.* 73. miratur
quomodo quidam dicant valere Baptismum collatum in
solo nomine Jesu Christi. *Ubi post Resurrectionem à Do-
mino Apostoli ad gentes mittuntur, in nomine Patris, &
Filii, & Spiritus Sancti baptizari Gentiles jubentur. Quo-
modo ergo quidam dicunt foras extra ecclesiam, immo con-
tra ecclesiam, modo in nomine Jesu Christi ubicumque, &
quomodocumque Gentilem baptizatum, remissionem pecca-
torum consequi, quando ipse Christus Gentes baptizari ju-*
43 *beat in plena, & adunata Trinitate?* Idem docent S. Basi-
lius *lib. de Spiritu Sancto cap.* 12. *in fin.* S. Damascenus
lib. 4. *de Fide cap.* 10. Sanctus Athanasius 3. *contra
Arianos paulo post medium*, S. Chrysostomus *homil.* 16.
in Epist. ad Bon. S. Fulgentius *lib. de Incarnat. cap.* 11.
S. Leo *Epist. cap.* 3. S. Gregor. *lib.* 9. *Epist.* 61. S. Au-
gustin. *lib.* 3. *de Baptism. cap.* 15. S. Hilarius, S. Isido-
rus, & alii Sancti Patres.
44 Formæ dubiæ sunt. Primo si dicatur *Ego te baptizo*
45 *in virtute Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Secundo
si dicatur: *Ego te baptizo in Patre, & Filio, & Spiritu
Sancto, vel in uno Deo Patre, Filio, & Spiritu Sancto:*
46 Tertio si dicatur: *Ego te baptizo in nomine Genitoris,
Geniti, & Procedentis ab utroque;* vel *in nomine Ingeni-
ti, Geniti, & Doni*, vel *in nomine Creatoris, Redempto-
ris, & Sanctificatoris*, vel *in nomine Omnipotentis, Sa-
pientis, & Boni*, vel *in nomine primæ, secundæ, & tertiæ*
47 *Personæ SS. Trinitatis.* Quarto si dicatur: *Ego te bapti-
tizo in nomine Filii, Patris, & Spiritus Sancti*, vel *in
nomine Spiritus Sancti, & Patris, & Filii*, vel *in nomi-*
48 *ne Filii, & Spiritus Sancti, & Patris.* Quinto si dicatur:
Ego Patris baptizo in nomine & Filii, & Spiritus Sancti.
49 Sexto si dicatur: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Fi-
lii, & Spiritus.* omittendo *Sancti.* Septimo si dicatur:
50 *Ego te baptizo nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sanc-*
51 *ti*, omittendo *In.* Unde baptizati in istis, & similibus for-
mis dubiis, debent iterum rebaptizari suo conditione, di-
cendo v. gr. *Si non es Baptizatus; Ego te baptizo in nomi-
ne Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, textu expresso
cap. De quibus dubium 2. *de Baptismo, & ejus effectu.*

ARTICULUS VI.

Baptismus quoad ejus Ministrum.

SUMMARIUM.

1 *Baptismi Minister ordinarius ex officio, & so-
lemniter cum solitis ecclesiæ cæremoniis est Papa in
toto Orbe, Episcopus in sua diœcesi, & Parochus
in sua parochia, vel alius Sacerdos ab ipsis dele-
gatus.*
2 *Affertur ratio.*
3 *Diaconi, Subdiaconi, & alii Clerici inferiores non
possunt ex vi sui muneris Baptismum solemniter
cum solitis ecclesiæ cæremoniis administrare.*
4 *Unde isti si Baptismum solemniter ministrare au-
deant, Irregularitatem incurrunt.*
5 *Diaconi, quamvis non possint solemiter baptizare
ex vi suæ ordinationis.*
6 *Possunt tamen baptizare solemniter ex commissione
Episcopi in defectu Sacerdotum.*
7 *Diaconus factus Parochus antequam sit Sacerdos po-
test solemniter baptizare secundum aliquos.*
8 *At verius non potest, secundum alios* usque ad
num. 10.
11 *Quis in casu necessitatis sit valide minister Baptis-
mi, & sine ea in quas pœnas incurrant contempto-
res*, ad num. 43.
44 *Auct. supplementa inseruntur*, ad num. 46.
47 *Ejusdem Auct. alia*, ad num. 48.

Minister Baptismi ordinarius ex officio, & solemni- 1
ter administrandi cum solitis ecclesiæ cæremoniis, est Pa-
pa in toto Orbe, Episcopus in sua diœcesi, & Parochus
in sua parochia, vel alius Sacerdos ab ipsis delegatus;
Clemens I. *Epist.* 3. Concil. Florentin. *in decreto Unionis*,
Conc. Mediolan. I. *part.* 2. *tit. de Baptismo constit. M.
lib. cap.* 11. *cap.* Constat. 19. *de consecrat. dist.* 4. Et ra- 2
tio est, quia administratio Baptismi ex officio est actus
pastoris, & per consequens requirit in administrante ju-
risdictionem ordinariam, vel delegatam; quam jurisdic-
tionem ordinariam habet Papa in totum orbem, Episco-
pus in suam diœcesim, & Parochus in suam parochiam;
& jurisdictionem delegatam habent alii Sacerdotes juxta
amplitudinem suæ commissionis, & delegationis. Dia- 3
coni autem, Subdiaconi, & alii Clerici inferiores non
possunt ex vi sui muneris, & consecrationis Baptismum
solemniter cum solitis ecclesiæ cæremoniis administrare.
Clem. Papa. *lib.* 3. *Const.* 11. ibi: *Sed neque reliquos Cle-
ricos baptizare permittimus, sed solos Episcopos, & Pres-
byteros ministrantibus illis Diaconis;* Conc. Eborac.
decr. 4. his verb. *Decrevimus etiam, ut non nisi summa,
& gravi urgente necessitate, Diaconus baptizet....ut juxta
paternorum tenorem canonum huic ordini sacerdotali pro-
prie convenire decrevit antiquitas*, & Concil. Londi-
nens. I. *cap.* 3. his verbis; *Adjicimus etiam &c. & non li-
ceat Diaconus baptizare....nisi duplici necessitate, videli-
cet, quia Sacerdos non potest, vel absens, vel stulte non
vult, & mors imminet puero; & cap.* Diaconus 13.
dist. 93. Hinc cum illis baptizandi munus non compe- 4
tat, si Baptismum ministrare audeant, irregularitatem
incurrunt; *cap.* Si quis baptizaverit 1. *de Clerico non
ordinat. ministrante.*

Quamvis Diaconus ex dictis non possit ex vi suæ or- 5
dinationis solemniter baptizare, ut clare etiam dicit di-
vus Clemens Papa *l.* 8. *Constit. cap.* 46. his verbis: *Jus
non est Diacono, aut sacrificium offerre, aut baptizare;* Po- 6
test tamen baptizare solemniter ex commissione Episcopi
in defectu sacerdotum. Colligitur *ex cap.* Diaconus 13.
dist. 93. ubi præcipitur, ne Diaconus absque Episcopo,
vel Presbytero audeat baptizare: ibi: *Absque Episcopo,
vel Presbytero baptizare non audeat;* ergo auctoritate ab
Episcopo, vel Parocho sibi communicata poterit bapti-
zare; *argument. à sensu contrario deducto*, ut expresse
Gloss. ibi: *verb.* Necessitas, & *cap.* Constat Baptisma 10.
de consecr. dist. 4. Difficultas major est, an Diaconus fac- 7
tus Parochus antequam sit Sacerdos, possit licite baptiza-
re absque alia commissione, & auctoritate; Gobat *tract.* 2.
Baptismi n. 138. tenet partem affirmativam, dicens hoc
ipso quod Episcopus tali Diacono conferat canonice be-
neficium parochiale, conferre quoque, ut sane potest,
Jus tam libere in sua parochia augendi numerum chris-
tianorum, quàm si esset jam Sacerdos. Ultraquam quod
Doctores tribuentes Parocho Jus ordinarium baptizandi
non addunt hanc restrictivam: *Si sit Sacerdos.* Tum quia,
ut colligitur ex pontificali romano, tempore ordinationis
Diaconorum dicitur ipsis; *Diaconum oportet ministrare,
baptizare & prædicare*, atqui potest talis Parochus sine
ulteriori commissione prædicare; ergo, & baptizare, sic
Gobat. *cit.* quem videntur sequi Stephanus *tract.* 5. *disp.* 2.
dub. 3. & La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *de Baptismo n.* 276.
Eminentissimo tamen Petra *in Constit.* 1. Gregorio XI. 8
num. 26. verius videtur, Parochum non Presbyterum,
quamvis Diaconum, Baptismum solemniter ministrare non
posse, quia, dicit ipse, administratio Baptismi Diaco-
nis delegari non valet, nisi deficientibus Presbyteris;
proinde etsi Parochus ex officio illud ministrare valeat,
si Presbyter sit, (qui quemadmodum licite ministrat
cum

cum licentia Episcopi, ita etiam ex officio uti Paro-
chus:) Secus autem dicendum erit de Diacono, cui
sicuti non licite delegatur baptizandi facultas extanti-
bus Presbyteris, ita ex titulo Parochi non aliàs solemni-
ter baptizare poterit, nisi ob defectum Presbyterorum;
quod etiam ex Concilio *Illiberit. canon.* 77. colligit Gon-
zal. *cap.* 1. *de Clerico non ordinat. ministrant. n.* 15. *in fine*,
ubi quod Diaconus populum regens illicite Baptismum
ministret; Et Sacr. Congreg. Concil. absolutionem (id
est dispensationem) ab Irregularitate ad cautelam con-
cessit Parocho Diacono, qui Baptismum bona fide minis-
traverat. *In Cremonens. absolut.* 2. *Dec.* 1679. Et huic po-
9 tius videtur adhærendum, quia si auctoritate Sac. Con-
greg. Concil. fuit ad cautelam absolutus, id est dispen-
satus ab Irregularitate Parochus Diaconus, qui Baptis-
mum ministraverat bona fide, à fortiori pro certo Irregu-
laritatem incurret, & consequenter erit dispensandus
Parochus Diaconus, qui mala fide, *seu propter temerita-
tem*, ut loquitur textus *cap.* 1. *de Clerico non ordinato mi-
nistrant.* solemniter Baptismum administret. Eo vel ma-
10 xime, quod sub nimis urgentibus verbis inhibeatur à
sacris canonibus administratio solemnis Baptismi ipsis
Diaconis, ut patet *n. antecedenti in cit. Concilio Eboracen-
si decr.* 4. ibi: *Decrevimus etiam, ut non nisi summa, &
gravi urgente necessitate Diaconus baptizet*, & in Conci-
lio Londinens. 1. *cap.* 3. ibi: *Adjicimus etiam, ut non li-
ceat Diaconibus baptizare, nisi duplici necessitate, videlicet
quia sacerdos non potest, vel absens, vel stulte non vult, &
mors imminet puero*, & *cap.* Diaconus 13. *dist.* 93. ibi:
*Absque Episcopo, vel Presbytero baptizare non audeat, &
cap.* Constat Baptisma 19. *de consecr.* ibi: *Constat Bap-
tisma solis sacerdotibus esse tractandum, ejusdem ministe-
rium nec ipsis Diaconis explere est licitum, absque Epis-
copo, vel Presbytero, nisi his procul absentibus ultima lan-
guior necessitas cogat.*

In casu necessitatis, videlicet in probabili periculo,
11 quod quis possit mori sine Baptismo, nisi statim baptize-
tur, validus simul, & licitus minister Baptismi est qui-
libet homo usum rationis habens, debitam materiam, &
formam adhibens cum intentione faciendi id, quod ec-
clesia intendit, sive Sacerdos sit, sive Diaconus, sive sim-
plex Clericus, sive Laicus, sive Vir, sive Fœmina, sive
Paganus, sive Judæus, sive Hæreticus, sive excommu-
nicatus, est definitum *in cap.* Firmiter, *de summa Trinita-
te, & cap.* Romanus 22. *& cap.* A quodam Judæo 24. *de
consecr. dist.* 4. *& in Concilio Florentino in Decreto unionis
Armenor.* ibi: *Minister hujus sacramenti est Sacerdos, cui
ex officio competit baptizare; in casu autem necessitatis, non
solum Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, & mulier,
immo etiam paganus, & hæreticus baptizare potest, dum-
modo formam servet ecclesiæ, & facere intendat quod facit*
12 *ecclesia.* Quinimo etiam extra casum necessitatis validus
est Baptismus collatus à quocumque etiam hæretico, &
pagano, ut communiter tenent Doctores, quia Nocolaus
Papa *in cit. cap.* A quodam Judæo statuit, Baptismum
à Judæo sub legitima forma collatum, esse validum,
nulla facta mentione necessitatis, & sic etiam nulla fac-
ta mentione necessitatis definit Concilium Tridentinum
sess. 7. *can.* 4. *de Baptismo*, ibi: *Si quis dixerit Baptis-
mum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, &
Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi, quod
facit ecclesia, non esse verum Baptismum, anathema sit.*
Et *in cap.* Ventum est 18. *caus.* 1. *& cap.* Qui in quoli-
bet 10. *caus.* 1. *quæst.* 7. adultus qui voluntarie recipit
Baptismum ab hæretico, declaratur quidem irregularis,
13 sed non invalide baptizatus. Adde quod valide sunt bap-
tizati, ita ut neque sub conditione sint iterum baptizan-
di, etiam qui sunt baptizati ab hæreticis, & signanter
à Calvinistis, qui negant Baptismum sacramentum esse,
conferre gratiam, & justificare, & remittere peccatum,
ut cum pluribus Theologis consultis, & articulo pro rei
gravitate mature discusso de mente Sanctissimi decla-
ravit Sacra Congregatio Concilii apud Fagnan. *l.* 1.
Decret. in cap. Quoniam 13. *constitut. num.* 24. & uni-
versim sanxit ecclesia, hæreticos ad fidem Catholicam
conversos non esse rebaptizandos *cap.* Ostenditur, *cap.*
Hi de quibus; *cap.* Nullus autem sive Hæreticus, *de
consecr. dist.* 4. Quod omnes ad fidem coversos non esse
rebaptizandos, nisi adsit probabile dubium invaliditatis
Baptismi, respondit Sac. Congreg. Concil. *in dubiis Bap-
tismi* 27. *Martii* 1683.

¶ Qui notas adjecit novissimæ editioni Romanæ,
anno 1767. hæc habet: *Numquam Calvinistæ negarunt,
Bapsismum Sacramentum esse; nihil enim apud ipsos so-
lemnius, quam duo dumtaxat Sacramenta suscipere, Bap-
tismum videlicet, & Cœnam. Equidem Baptismum neces-
sarium necessitate medii ad salutem non esse inficiantur,
ut patet ex* Calv. *l.* 4. *Instit. cap.* 15. *num.* 22. *pag.* 488.
Sic ille; Prosper Fagnanus *loc. cit.* à P. Ferraris affir-
mat, quod cum decreto Concilii Tridentini *can.* 4. *sess.* 7.
de Baptismo definitum sit, *ut si quis dixerit Baptismum,
qui etiam ab hæreticis datur in nomine Patris, & Filii,
& Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit
ecclesia, non esse verum Baptismum, anathema sit:* mag-
nopere hæsitatum est de Baptismo Calvinistarum: nam
cum hi nullam vim, efficaciam, ac virtutem tribuant Bap-
tismo, videbatur illis deesse intentio, saltem universalis,
faciendi quod facit ecclesia. Et tamen cumpluribus Theo-
logis consultis, & articulo pro rei gravitate mature dis-
cusso, Sac. Congreg. Concil. authoritate sibi tributa cen-
suit baptizatos à Calvinistis vere baptizatos esse, ut ite-
rum baptizandi non sint etiam sub conditione, si non
sint baptizati. Concilium ergo etsi generaliter dicat Bap-
tismum hæreticorum esse verum Baptismum, si habeant
intentionem faciendi quod facit ecclesia; tamen non
aperit qualis esse debeat hujusmodi intentio, & an in hæ-
reticis Calvinistis eadem intentio concurrat, necne, sed
Sac. Gongr. ita declaravit. Hæc Fagnanus. Verum licèt
hæretici Calvinistæ, cum baptizant, veram habeant in-
tentionem faciendi quod facit ecclesia, prout declaravit
Sac. Congr. immo S. Pius V. ad quem controversia dela-
ta est, Bened. XIV. *de Synodo lib.* 7. *cap.* 6. *n.* 9. adhuc
tamen stat, eos nullam vim, efficaciam, ac virtutem tri-
buere Baptismo, quod tantam olim hæsitandi ansam de-
dit. Nihil igitur mirum, si P. Ferraris absolute asserat,
Calvinistas negare Baptismum sacramentum esse, con-
ferre gratiam, justificare, ac remittere peccatum, ut
constat ex ipso Calvino *lib.* 2. *Inst. cap.* 10. §. 5. *& lib.* 4.
cap. 14. §. 14. *&* 22. Quod eo minus absonum videri de-
beat, quia, ut P. Gordonus *in tabul. chronol. sæc.* 16.
cap. 15. *de Calvinistis*, 90. *Calvinismi errore*, observat,
Calvinus dum septem sacramenta ad duorum numerum
redigit, prope accedit ad Archonticorum sectam sacra-
mento prorsus aversantem; & quidem eo propius, quo
illa ipsa duo, quæ retinet, sacramenta pluribus modis
ita depravat, ac laniat, ut parum absit, quin ea penitus
deleverit; Gord. *l. c. sæc.* 2. *cap.* 32. *de Archonticis.* Ad
solum enim Baptismum, de quo agitur nunc, coarctando
sermonem, tenet Calvinus 1. Baptismum non esse ad sa-
lutem necessarium, 2. Deficiente aqua illum alio quovis
liquore conferri posse, 3. Baptismi formam non esse aliam
nisi concionem, 4. Rebaptizandos esse quoque non fue-
runt à ministris baptizati, 5. Baptismo hominem reddi
impeccabilem, & damnationis expertem, 6. Pœnitentiam
peccatorum in Baptismi recordatione sitam esse, 7. Chris-
ti Baptismum & Joannis eumdem esse, 8. Omnes baptis-
mi cæremonias esse contemnendas. ¶

Infideles ad fidem conversi in locis Infidelium, ubi 14
non adsunt nec Episcopi, nec Parochi, possunt licite
baptizari, etiam solemniter, & extra casum necessitatis,
à Misionariis, quibus specialis ad hoc facultas concedi
solet, ut ex concessione Pauli III. & Sancti Pii V. pro
Missionariis apud Indos tradit Vasseus *in summa verb.*
Baptismus 3. *n.* 14. Verricelli *de Apost. Missionariis tit.* 6.
At si ibi adsint Episcopi, sive Parochi, ipsis non licet so-
lemniter, & extra casum necessitatis baptizare, ut in ter-
minis respondit Sac. Congr. Conc. *in Manillen. Baptis-
mi* 5. *Julii* 1581. in qua fuit rejecta instantia cujusdam
Missionarii in Insulis Philippinis petentis facultatem sibi
soli concedi baptizandi Infideles inibi conversos, cum ibi
& extent Episcopi, & Parochi. Et à fortiori non licet eis, 16
nec aliis baptizare Infideles ad fidem conversos in locis
christianorum, cum hoc spectet ad Episcopum, & ipso
impedito, vel nolente, ad Parochum domicilii ipsius In-
fi-